

Exklusivitet, intimitet, närhet. Tre ord som beskriver kammarmusiken i sin ursprungliga form. Med tiden har genren flyttat till allt större lokaler – rum som, om vi ska vara ärliga, sällan har gjort musiken rättvisa.

En back-to-basics-rörelse kan nu skönjas. Ett antal pionjärer som i sin jakt på ny publik kommit närmare kammarmusikens kärna. Det handlar om:

KLASSISKA KLUBBAR

TEXT GÖRAN PERSSON

Yellow Lounge har snabbt blivit en världsomfattande rörelse. Här dj:n och tonsättaren Sven Helbig som värmer upp publiken inför en spelning på Maurici Kagel-institutet i Buenos Aires.

JAG NÄRMAR MIG FOTOGRAFISKA museet vid Stadsgårdshamnen i Stockholm. Baksidan av det gamla tullhuset ritat av Ferdinand Boberg är upplyst. Via en tillfällig entré tar jag mig in i lokalen som ska hysa kvällens event: kammarmusikklubben Yellow Lounge.

En stund senare glider jag omkring i ett dunkelt sken. Rummen är delvis rökfyllda. Samma sorts luktfria rök som brukar pumpas ut på pop- och rockscener. Jag rör mig långsamt allt djupare in i Fotografiskas inre. Ju längre jag kommer desto mer hörs den suggestiva musiken.

Bakom en uppbyggd ramp står Clemens Kahlcke, alias DJ Clé, och spelar soft klassisk musik. Flera av låtarna – ett helt relevant uttryck i det här sammanhanget – har mixats särskilt för att passa miljön. Det är musik av Fauré, Ravel, Schubert, Vivaldis Årstiderna Remixed av Max Richter med violinisten Daniel Hope och musik av Michael Nyman och Arvo Pärt.

YELLOW LOUNGE ÄR, enkelt uttryckt, en tillställning med kammarmusik i klubbmiljö. Konsertformen uppstod i Tyskland 2001 och har med tiden blivit ett eget varumärke, en signatur för trenden att låta klassisk kammarmusik ta plats i andra miljöer än de traditionella konsertsalarna.

Den allra första Yellow Lounge ägde rum på Die Welt ist schön, en obskyr bar på Pferdemarkt i Hamburg. Initiativtagare var holländaren Ruud de Sera som värvats till anrika skivbolaget Deutsche Grammophon från Svenska Rikskonserter, där han var chef på skivbolaget Caprice. Idag driver Ruud kommunikationsföretaget Rephrase och är verksam i både Sverige och övriga Europa. Kontoret finns i Berlin. Jag ringer upp honom och frågar vad det var som drev honom att starta Yellow Lounge.

– Egentligen började allt redan under Capricetiden. Vi diskuterade de kulturpolitiska målen och att vi skulle sprida klassisk musik till många olika lyssnargrupper. Jag hade länge turnerat som ljudtekniker och hade svårt att förstå hur målen skulle kunna infrias. En fråga jag ställde mig var om det verkligen var rimligt att ha som ett kulturpolitiskt mål att alla skulle lyssna på en viss sorts musik.

För att likväl försöka med ambitionen att nå ut ställde Ruud de Sera en följdfråga: Skulle det gå att få den klassiska musiken att på något sätt spränga sig loss från de gängse rummen och rutinerna?

– Det här var en tid när man på allvar hade börjat räkna antalet gråa huvuden i publiken.

För att motverka tendensen med en allt äldre konsertpublik inrättade Rikskonserter en ungdomsavdelning.

– Det var själva myllan som gjorde att mina tankar började gro om att göra musik på andra ställen än de vanliga. Att helt enkelt förändra hur man presenterade den klassiska kammarmusiken.

ÅTER TILL FOTOGRAFISKA i Stockholm. Mitt på golvet i utställningssalen har det riggats för en stråkkvartett. Det är amerikanska Brooklyn Rider som är på Sverigebesök. Kvartetten har tidigare på dagen gjort en konsert i Grünewaldsalen i Stockholms Konserthus.

Publiken sluter sig tätt kring musikerna. I stort sett kör de samma repertoar som i Konserthuset, men ändå anpassad för tillfället genom att ha lyft ut Béla Bartóks andra stråkkvartett och musik av Schubert. Under första avdelningen fokuserar de på New York-baserade ryssen Ljova och hans medryckande balkaninspirerade musik samt miniatyrer för stråkkvartett av Colin Jacobsen, kvartettens egen violinist.

Publiken blir närmast extatiskt upprymd av Brooklyn Riders intensivt dynamiska spel. Musikens kulturella mix, Fotografiskas avskalade miljö och den urbana publikens uppda-

Klubb Krinolin i Malmö är Sveriges för tillfället mest aktiva klassiska klubbscen. På bilden: Emil Jonasson och Uppsala kammarsoletter från en konsert i julas.

terade klädstil frammanar en atmosfär som är helt väsensskild från konventionella kammarmusikkonserter.

I pausen drar sig besökarna mot den långa bardisken som i brytningen mellan det skarpa vita skenet och lokalens rökfyllda dunkel ser ut som en fantasibild av framtiden. Jag söker upp medlemmarna i Brooklyn Rider som smugit sig in bakom några skärmar där de står och pratar med representanter från deras skivbolag Universal.

– Den här sortens konserter är bra. De breddar vår publik och ger oss vidgade perspektiv. Ändå är det så, att även om miljön är annorlunda och lyssnarna har andra erfarenheter, så handlar det fortfarande om att spela för en koncentrerad och fokuserad publik, säger Colin Jacobsen.

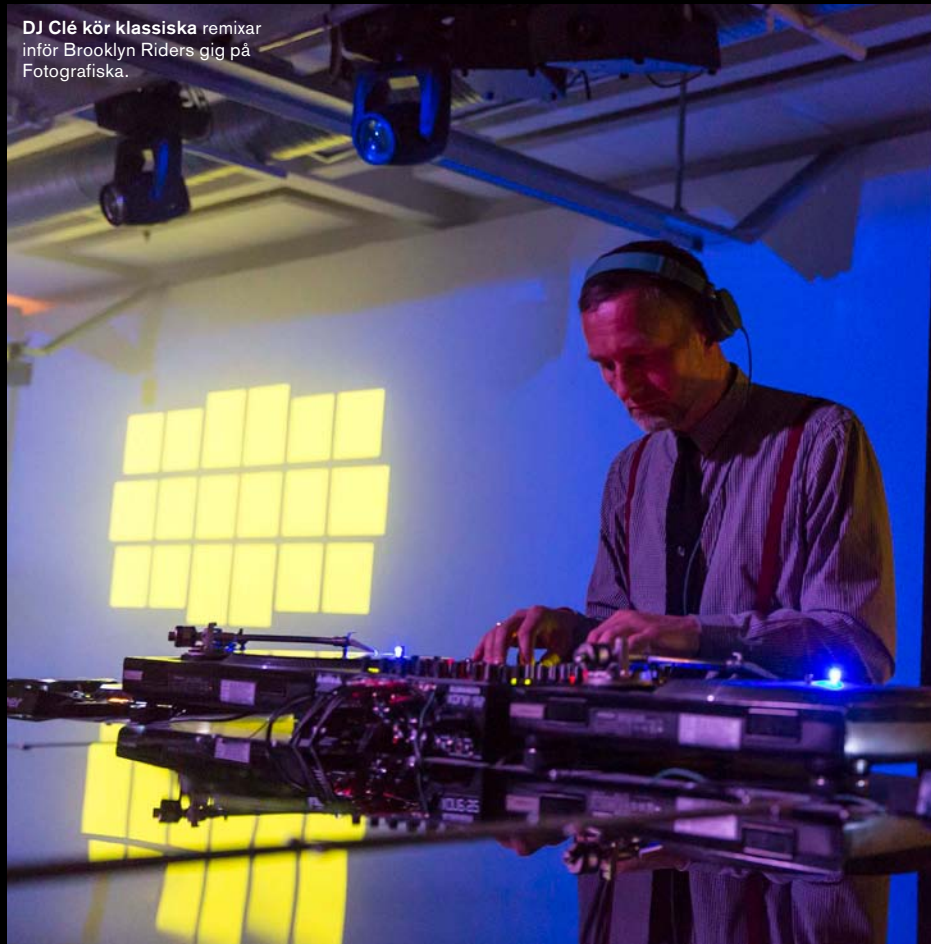
Publiken på Fotografiska är påtagligt yngre än den som vanligen besöker konserter i Grünewaldsalen. Det är ett konstaterande och inte en värdering.

– Varje musikupplevelse är ju lika viktig oavsett vem som lyssnar. Vi träffade en äldre kvinna efter konserten tidigare idag. Hon hade varit abonnent på kammarmusikkonserter i fyrtio år och blev fortfarande lika uppfylld av musiken. Både vid konserter i klubb- eller barmiljö och vid spelningar i de traditionella konserthusen upplever vi en oerhörd entusiasm, poängterar violasten Nicholas Cord.

MEN KANSKE MAN ÄNDÅ INTE ska blunda för sättet att närma sig musiken. Att själva sättet att lyssna är olika beroende på situation.

På Fotografiska är publiken stående. De flesta har en flaska öl eller ett drinkglas i handen och presentationen av musiken är lite svår

DJ Clé kör klassiska remixar inför Brooklyn Riders gig på Fotografiska.

»PUBLIKEN BLIR NÄRMEST EXTATISKT UPPRYMD AV BROOKLYN RIDERS INTENSIVT DYNAMISKA SPEL. MUSIKENS KULTURELLA MIX, FOTOGRAFISKAS AVSKALADE MILJÖ OCH DEN URBANA PUBLIKENS UPDATERADE KLÄDSTIL FRAMMANAR EN ATMOSFÄR SOM ÄR HELT VÄSENSSKILD FRÅN KONVENTIONELLA KAMMARMUSIKKONserter.«

att uppfatta i sorlet. I kammarmusiklokaler sitter publiken med varsitt programblad i händerna och har möjlighet att läsa om musikens tillkomsthistoria och kanske få vissa nycklar till fler och fördjupande perspektiv på musiken.

– Vi vill ju att den ovana delen av publiken vid till exempel en Yellow Lounge-konsert ska gripas och fascineras och lockas ut på en upptäcktsfärd och hitta fler starka och intressanta musikupplevelser, säger musikerna i Brooklyn Riders nästan unisont.

När de drar igång andra avdelningen

F1-6 på Fotografiska utsågs häromåret till Årets klubb av Nöjesguiden. Spelade Yellow Lounge-gigen in i valet?

Rebecka Lassbo och Annasara Lundgren, skapare av Klubb Krinolin.

PÅ GÅNG I KLUBBVÄRLDEN

Krinolin (Grand Öl & Mat, Malmö)
krinolin.se

7 april
Anders Hjortwall (violin)
& Francisca Skoogh (piano)

5 maj
Lovisa Ulrika (föreställning
av Operabyrån)

Yellow lounge
Fotografiska, Stockholm
Program ej spikat vid denna
tidnings pressläggning.
Håll utkik på yellowlounge.com

Berghain i Berlin,
kraftverket som
blev världens
hetaste klassiska
klubb.

gör de det med en sats ur svenske tonsättaren Tobias Broströms första stråckkvartett, skriven direkt för ensemblen. Den rytmiskt intensiva och energiskt laddade musiken får återigen publiken att jubla.

– Musiken är det inget fel på. Däremot är det tydligt att olika grupper gillar olika konsertmiljöer. För många unga finns det inte på den sociala kartan att de ska gå till ett konserthus. Men som det heter – om inte berget kan komma till Muhammed, får Muhammed komma till berget, säger Henrik Björlin som är marknadschef för klassiskt och jazz på Universal Music Sweden och en av de som organiserade Yellow Lounge på Fotografiska.

Han berättar att numera görs Yellow Lounge-kvällar över hela världen: New York, Amsterdam, Seoul, Paris, Hamburg, Stockholm. Det bara att fortsätta uppräknningen. I Berlin räcker det med att lägga ut information en vecka i förväg så kommer tusen personer och fyller lokalerna på klubben Berghain.

MEN DET ÄR INTE BARA internationella skivbolag som gör klubbkvällar med kammarmusik. I Malmö har kompisarna och tidigare studiekamraterna vid Musikhögskolan i Malmö, Rebecka Lassbo och Annasara Lundgren, slagit sig ihop och skapat kammarmusikklubben Krinolin. Här presenteras levande kammarmusik ”i sin bästa form för ny och gammal publik”, som de säger. De är båda violinister och hoppar gärna in och vikarierar i orkestrar som Helsingborgs symfoniorkester, Sönderjyllands symfoniorkester i Danmark och vid föreställningar med Skånska operan. Men de tyckte att det fattades en livaktig och spännande scen för

Nightingale
String Quartet
på Krinolin.

»MUSIKEN ÄR DET INGET FEL PÅ. DÄREMOT ÄR DET TYDLIGT ATT OLIKA GRUPPER GILLAR OLIKA KONSERTMILJÖER. FÖR MÅNGA UNGA FINNS DET INTE PÅ DEN SOCIALA KARTAN ATT GÅ TILL ETT KONSERTHUS.«

kammarmusik och driver sedan 2011 Klubb Krinolin. Och det har bara vuxit.

Jag träffar de båda klubbarrangörerna en mörk decemberkväll innan Uppsala Kammarorkester och klarinettisten Emil Jonason ska göra sitt första set.

– Det har varit fantastiskt spännande, men också väldigt mycket jobb. Vi hinner inte spela så mycket själva, säger de båda och utstrålar en enorm entusiasm.

Att det finns ett stort intresse för att bredda kammarmusikens kontaktytor och ta den ut ur sin konventionella miljö visar också det stöd som Rebecka och Annasara fått för Klubb Krinolin.

– Vi är musiker själva och det betyder mycket för oss att vi kan er bjuda anständiga gager till våra musiker. Därför är det också helt avgörande att vi får stöd för verksamheten, säger de.

Ruud de Sera, mannen som uppfann
Yellow Lounge.

Bland sponsorerna återfinns Musik i Syd, Malmö Stad, Musikverket, Kulturrådet, Crafoordska Stiftelsen, Sten K Johnsons Stiftelse, Helge Ax:son Johnsons Stiftelse och Sparbanksstiftelsen Öresund. Och i restaurangen Grand öl & mat har de hittat en samarbetspartner och en miljö som tjänar deras syfte perfekt.

För att hitta lokalerna letar jag mig in på en tomt omgärdad av äldre industribyggnader. Det påminner en del om konst- och gallerikvarteren Chelsea i New York. Tror att musikerna i Brooklyn Rider skulle känt sig helt hemma även på Klubb Krinolin.

Efter konserten tränger jag mig fram till Uppsala Kammarorkester och får några ord med Nils-Erik Sparf och Bernt Lysell, två legendariska violinister som varit konsertmästare i Sveriges största orkestrar och framträtt som solister på landets största scener. Vad tycker de om att spela i en restaurang där människor samtidigt äter och går till baren och beställer?

– Det är oerhört roligt att få komma ut och spela på det här sättet! Det här ger en närhet till publiken och en avspänd stämning som inte finns vid vanliga kammar- musikkonserter, menar de båda veteranerna.

OM DE KLASSISKA KLUBBARNÄR framtiden för kammarmusiken är förstas för tidigt att svara på. Att alla kammarmusikföreningar på sikt ska arrangera sin konserter på restauranger och pubar känns som en ganska avlägsen tanke. Men det har skett en ändring i vindriktningen. Ruud de Sera berättar att det från början fanns ett starkt motstånd mot Yellow Lounge bland vissa artister. Även idén att remixa kända klassiker, som var en annan av Ruud de Seras idéer, rynkades det på näsan åt. Idag tycker de flesta att det tvärtom är mycket spännande att framträda inom ramen för Yellow Lounge. Henrik Björlin igen:

– Man kanske inte frågar Daniel Barenboim eller Maurizio Pollini, men de flesta vill vara med. Violinisten Anne-Sophie Mutter, som tidigare vägrat Yellow Lounge har under de senaste åren gjort flera YL-spelningar.

Det ena utesluter förstas inte det andra och den som har möjlighet ska absolut ta chansen att besöka någon av de klassiska klubbar som just nu håller på att etablera sig. Det är att ge musiken ytterligare en dimension.